Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 12 март пайшанба

Сотувда эркин нархда

№ 53 (1834)

ЭНГ ҚАДИМИЙ, ЭНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМ

Вазирлар Маҳкамасида 11 март куни Наврўз байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Уни Республика Президенти Ислом Каримов бошқарди.

Наврўз халқимизнинг энг қадимги, энг миллий, энг севимли байрамидир. Уни ҳар бир инсон, ҳар бир оила орзиқиб кутади, деди Президент. Мамлакатимизда байрамлар кўп. Лекин Наврўзнинг таровати, шукуҳи ўзгача. У, аввало, табиатнинг уйғониш байрамидир. Баъзан ҳаёт ташвишлари билан бўлиб табиатга узвий боғлиқлигимизни унутиб қўямиз. Ваҳоланки, инсон табиатнинг энг олий маҳсулидир.

Наврўзнинг иккинчи хусусияти у бизнинг миллий байрамимиздир. Ота-боболаримиз минг йиллардан буён Наврўзни шодлик ва бахт айёми сифатида нишонлаб келади. Наврўз миллий қадриятларимиз мужассамлашган, миллатимизга хос ва мос байрамдир.

Баъзан Наврўзни динга қарама-қарши қўядилар. Наврўз диндан олдин пайдо бўлган. Унинг анъаналарида динга ҳеч қандай қарама-қаршилик йўқ.

Наврўз яшариш байрамидир. Табиат уйғонса, одамзод яшаради. Унинг кайфияти кўтарилиб, дунёқараши ўзгаради. Чунки у табиатдан куч олади.

Наврўз орзу-умидлар байрамидир. Баҳор бошланиши билан деҳқон ерга уруғ сочади, боғбон кўчат экиб, боғ барпо этади. Буларнинг ҳаммаси унинг эртанги кун орзулари билан яшаётганидан, ҳаётнинг абадийлигидан далолатдир.

Наврўз меҳр-мурувват айёми. Инсон ҳамиша табиатга ошиқади. Чунки одамзод табиат қўйнида покланади, унда олижаноблик, меҳрибонлик хислатлари пайдо бўлади. Шунинг учун ҳам Наврўзда кексалар ва ногиронлар ҳолидан хабар олиш, уларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш халқимизнинг азалий одатига айланган. Бу ишда саховатпеша, савобталаб ишбилармонлар барчага ўрнак бўлиши керак.

Наврўзнинг бошқа байрамларга ўхшамайдиган, ўзига хос яна бир жиҳати — мафкурадан, сиёсатдан ҳоли умумхалқ байрам эканлигидир. Байрамга тайёргарлик ҳам шунга яраша бўлиши лозим. Токи биз тантаналардан одамлар юракда бор туйғуларини юзага чиқаришларига, интилишларини ифодалашларига, орзу-умидларини намойиш эта олишларига имконият яратиб берайлик.

Ислом Каримов Наврўз байрамига тайёргарлик ишларининг бориши билан қизиқди. Байрам арафасида ҳовли-жойларни, кўчаларни, маҳаллаларни тозалаш, ободонлаштириш қишлоғу шаҳарларимизга ўзгача файз бағишлайди. Бу борада маҳалла, қишлоқ оқсоқоллари, туман ва шаҳар ҳокимлари бош-қош бўлиши, ҳашарга чиққанларга ҳар томонлама ёрдам беришлари лозим.

Президент Алишер Навоий номидаги Миллий боғда бўлиб ўтадиган байрам дастурига тўхталиб, унда санъатимизнинг барча ўзига хос томонлари акс этиши зарурлигини таъкидлади. Мумтоз куй ва қўшиқлар, дорбозлар, полвонлар, масхарабозларнинг чиқишлари билан бирга, миллий эстрадага ҳам жиддий эътибор бериш зарур.

"Алпомиш" достонининг минг йиллигига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Халқ оғзаки ижодининг ўлмас намунаси бўлган бу достон бевосита Наврўз билан боғлиқдир. Унда ҳам халқимизнинг кўп минг йиллик тарихи-ю, миллий анъаналари акс этган. Алпомиш-келбат алп йигитлар, Барчиной сингари гўзал ва дилбар қизлар макони бўлган Ўзбекистонда Наврўз ўзгача руҳ ва тантана билан ўтишига шубҳа йўқ.

Наврўз бир кунлик байрам эмас. У уйғониш, яшариш, орзу-умидлар рамзи экан шаҳар ва қишлоқларда, овулу яйловларда баҳор бўйи давом этади. Уни миллати ва элати, дини ва эътиқодидан қатъий назар, мамлакатимизнинг ҳар бир фуқароси кенг нишонлайди. Наврўз анъаналарида миллий қадриятлар билан бирга, умуминсоний қадриятлар ҳам мужассамлашган. Қадимда бу қутлуғ кунларда урушлар тўхтатилган, ўзаро низолар барҳам топган. Шунинг учун ҳам Шарқ халқлари Наврўзни ўзгача орзу, ўзгача интиқлик билан кутади.

Мажлисда Наврўз умумхалқ байрами томошасининг сценарий муаллифи, Ўзбекистон халқ шоири А. Орипов, байрамнинг бош режиссёри Р. Ҳамидов, "Ўзбекнаво" гастрол-концерт бирлашмаси бош директори А. Назаров, "Ўзбексавдо" ҳиссадорлик компанияси раиси З. Файзиев, Ички ишлар вазири З. Алматов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов байрамга тайёргарлик ва уни кўнгилдагидек ўтказиш бўйича олиб борилаётган ишлар юзасидан ахборот бердилар, ўзларининг фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Наврўз муносабати билан Миллий боғда меҳнаткашлар учун 3200 жой ҳозирланди. Байрам кунлари пойтахтимизнинг Мустақиллик, Хадра, Улуғбек, Халқлар Дўстлиги, Алишер Навоий номидаги театр майдонларида, Амир Темур хиёбони, Сайлгоҳ кўчаси, Сергели дам олиш маскани ва бошқа жойларда ҳам Наврўз шодиёналари бўлиб ўтади. Сумалак ва ҳалим пиширилади, савдо кўргазмалари ташкил этилади.

Йиғилишда Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Республика Бош вазири Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, байрамга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси раиси И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари иштирок этди.

(ЎзА)

СУРАТЛАРДА: мажлис пайти.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ суратга олган.

СОАТ МИЛЛАРИ АЙЛАНАДИ

ЧОРШАНБА ХАБАРЛАРИ

● **ЭШИТДИНГИЗМИ?**

ПАРИЖДАН ТОШКЕНТГАЧА 7,5 СОАТ

— 7 март куни «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси бош директори муовини М. Муҳитдинов бошчилигидаги делегация жаҳоннинг йирик авиакомпанияларидан бири «Эр Франс» ҳамда Франция Республикаси авиация маъмурияти билан шу йилнинг июнь ойидан бошлаб Тошкент билан Париж ўртасида ҳаво йўлини очиш тўғрисидаги ҳужжатни имзолади, — деб хабар беради «Жаҳон» АА мухбири Жўра Деҳқонов.

— Дастлаб рейслар ҳафтасида бир марта амалга оширилади. Келажакда эса янги йўналиш ўрганиб чиқилиб, уларнинг сони кўпайтирилиши мўлжалланмоқда. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» мутахассисларининг фикрича, энг қулай йўл ҳозирда мавжуд Тошкент-Франкфурт-Тошкент йўналишининг Парижгача узайтирилишидир. Парижнинг «Шарль де Голь» аэропортидан учган самолёт эса тўппа-тўғри Тошкентга қараб йўл олади, учиш вақти 7,5 соатни ташкил этади.

● **НАВРЎЗ КЕЛАЁТИР**

100 ЁШЛИ МОМОНИНГ ЯЛЛАСИ

— Андижонда ғаройиб танлов ўтказилди, — деб хабар қилди ўз мухбиримиз Одилжон Шодмоналиев.— Вилоят маданият ишлари бошқармаси ташкил этган «Наврўз ялласи» кўрик-танловининг эътиборли жиҳати, унда халқимизнинг азалий ўлмас удумлари, ўйин-кулгулари намойиш этилди.

Айниқса, Булоқбоши туманидаги Чақар қишлоғида истиқомат қилувчи юз ёшли Меҳри момо Холиқова театрлаштирилган томошаларда асл ўзбекона аллалар айтиб ҳаммани лол қолдирди. Олтинкўл, Балиқчи, Избоскан ва Шаҳрихон туманларидан келган иқтидорли ҳаваскорлар ҳам ўз санъатларини намойиш этдилар. Халқона ўйинлар, ичакузди ҳангома-ю, аскиялар ҳамманинг кўнглига баҳорий хуш кайфият бағишлади.

● **ҚУЛАЙЛИК**

ЖИЗЗАХЛИКЛАР ҚУВОНЧИ

Жиззахда мустақилигимизнинг олти йиллик байрами арафасида троллейбус йўналиши очилган эди.Аслида бу энг қулай транспорт воситасидан ҳамма , айниқса, талабалар баҳраманд бўлиб келишаётган эди. Чунки бу маршрут икки олий ўқув юрти, етти техникум ҳамда бир неча лицей ва гимназиялар ёнгинасидан ўтарди-да.

Вилоят ҳокимлиги эл-улус эҳтиёжи янада ортганлигини ҳисобга олиб, троллейбус йўлини қарийб беш чақиримга узайтириш учун маблағ ажратди. Насиб этса, Наврўз арафасида бу йўналиш ҳам ишга туширилади.

Сувон МАРДИЕВ.

● **БОЖХОНАДА**

ШУБҲАЛИ МАШИНА

Фарғона вилояти божхона бошқармасининг 5-сонли «Андархон» маскани Бешариқ туманидаги Андархон қишлоғининг 376-сонли Қўқон-Жиззах автомобиль йўлининг 40-километрида жойлашган. Яна икки чақиримдан сўнг Тожикистоннинг Конибодом тумани бошланади.

Асосий йўлдан ташқари божхона назорати ўрнатилмаган айланма йўллар мавжудлиги божхоначилардан ўта синчковлик ва сезгирлик талаб қилади. Чунки кўпинча қоидабузарлар ноқонуний молларни олиб чиқиб кетиш учун ҳужжатларни қалбакилаштириш билан бирга, айнан айланма йўлни танлайдилар.

Бу сафар ҳам шундай бўлди. Маскан бошлиғи Акбар Эшонқуловда айланма йўл орқали Тожикистондан Ўзбекистонга кириб келаётган ЗИЛ-130 русумли, давлат белгиси 14-19 ЛБН автомашинаси шубҳа уйғотди, деб хабар қилади вилоят божхона бошқармаси матбуот гуруҳи бошлиғи Зайлобиддин Йигиталиев. Автомашина божхона назоратидан ўтказилганда, юкхонасида ҳар бирида 229 литрдан бўлган 20 та бочкада 4,5 тоннадан ортиқ спирт бор эди.

Тожикистон Республикаси фуқароси Домулло Зайнуддинов ҳамда Ўзбекистон Республикаси фуқаролари Собир Раҳмонов ва Эркин Шукуровлар шунча спиртни ҳеч қандай ҳужжатсиз, божхона назоратини четлаб олиб кетишга уриниб, қонунни бузишди.

Ушбу ҳолат юзасидан жиноий иш қўзғатилди, тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Телефонларимиз: 133-15-22, 133-52-55, 133-07-48, 136-37-85

«Соат миллари»ни *Норқобил ЖАЛИЛ* кузатди.

ДОЛЗАРБ МУСОҲАБА

ШАРТНОМАВИЙ МУНОСАБАТЛАРДА МАСЪУЛИЯТ — ДАВР ТАЛАБИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йилда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш якунлари ҳамда мамлакат иқтисодиётини 1998 йилда ислоҳ қилишнинг устувор йўналишларига бағишланган мажлисида йўлбошчимиз Ислом Каримов чуқур таҳлилий маъруза қилди. Унда ижтимоий-иқтисодий соҳада эришилган ютуқлар қаторида йўл қўйилган камчиликлар, тараққиётга тўғаноқ бўлаётган муаммолар қаттиқ танқид қилинди, қатор бошқарув тармоқлари ва идораларда мавжуд нуқсонларни бартараф этишда ташаббус, мутасаддиларда масъулият ҳисси етишмаётганлиги таъкидланди. Жумладан, қонунчилик билан шуғулланувчи идоралардаги мавжуд жиддий нуқсонлар, хусусан, иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда муаммога айланган — ишлаб чиқарувчи билан тузиладиган шартномавий муносабатларда ҳуқуқийликни таъминлаш бугунги талабга жавоб бермаётганлиги алоҳида қайд этилди.ЎзА мухбирининг Ўзбекистон Республикаси Адлия вазири Сирожиддин МИРСАФОЕВ билан ўтказилган суҳбати шу мавзуда бўлди.

— Сирожиддин Мирсафоевич, аввало, шартнома, уни тузиш ва унинг иқтисодий тараққиётдаги ўрни ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Таъкидлаш жоизки, жамият тараққиётида шартнома, битим, келишув каби ҳуқуқий муносабатлар инсоният турмуш тарзининг деярли барча жараёнларида муҳим роль ўйнаб келган ва ўзини оқлаган йўлдир.

Айниқса, хўжалик юритиш, ишлаб чиқариш, хомашё ва товар етказиб бериш, олди-сотди жараёнларида мулкий муносабатларни тартиб билан амалга оширишда унинг ўрни беқиёсдир. Соддароқ айтганда, ишлаб чиқаришда пала-партишлик, кимга, қаерда, қачон, қанча миқдорда ва қайси тур маҳсулот (товар, хизмат тури каби) ишлаб чиқариш, етказиб бериш, олиш, сотиш ва бошқа жараёнларда "куйиб" қолмасликнинг олдини олишнинг ягона йўли — шартнома усулини қўллашдир. Унинг моҳияти ана шунда ифодаланади.

Давлатимиз раҳбари жамиятимизни, биринчи галда иқтисодий соҳани ҳуқуқий бошқариш механизмини яратишга алоҳида эътибор бермоқда. Мамлакатимиз тараққиётининг машҳур беш тамойилидан биринчиси ҳам иқтисод, халқ тили билан айтганда, аввал иқтисод, кейин сиёсат деган тамойилдир. Маъмурий-буйруқбозлик замонаси республикамиз иқтисодиётини нақадар хароб қилган сиёсати асоратларидан қутулиш учун бу соҳани тубдан ислоҳ қилиш зарур эди. Бунда шартномавий муносабатларни янгича, жамиятимизга мос ва хос тарзда йўлга қўйиш алоҳида аҳамиятга эгадир. Зеро, бозор иқтисодиётининг асосий ҳаракатлантирувчи кучи — товар ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи муносабатларини иқтисодий-шартномавий механизмларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Айниқса, давлатни, халқни боқадиган, "қорнини тўқ, устини бут" қиладиган қишлоқ хўжалиги соҳасини...

(Давоми 2-бетда).

КЎКЛАМ НАФАСИ

СЕНИ АТАМИШЛАР УЙҒОНИШ ФАСЛИ...

* **Сурхондарёда дарахт куртак чиқармоқда**
* **Ўртачўлда янги ерлар ўзлаштирилмоқда**
* **Деҳқончиликнинг баракаси бўлади бу йил**
* **Шукрона**

Бу йил баҳор ҳақиқатан ҳам соғинтирди. Бундан уч-тўрт кун аввал қуёш чарақлаб турган эди. Зарафшон воҳасига бордик, бир маҳал тунд булутлар осмонда кезиндию ёмғир ёға бошлади, кечга бориб қорга айланди. Биз билмас эканмиз, ой ораси, деди кексалар, агар ҳозир совуқ забтига олса, қўйлар қирилиб кетади. Чунки майса қор остида қолди, бу ёқда қўзилатиш палласи бошланди...

Йўқ, Худо ярлақиб, эртаси кун ҳаво очилиб кетди. Кўпни кўрган кишиларнинг димоғи чоғ: — Деҳқончиликнинг йили бўлади бу йил! — дейишади.

Биз ўша кун Қизилтепа туманига қарашли Ўртачўлдаги хўжаликларни айландик, хийла жанубда жойлашгани учунми, тоғ этаклари яшил тусга кира бошлаган.

Бундан ўн йилча муқаддам Ўртачўлга келиб ишлаётган кишиларнинг аксарияти, ҳали у, ҳали бу сабабга кўра келиб қолишган. Ҳозир... кимдир ариқ ва зовурларни тозаламоқда, кимдир аравадан ўғит тушираётир. Тоғ этагида киприкдай тизилган бодомзор, бир ёнда янги очилган ерлар...

— Ўртачўлга газ олиб келдик! — дейди туман ҳокими Турсунпўлат Фатуллаев. — Айни кунларда иккита экскаватор ўн беш километр зовурни тозалади. Иккита бульдозер, иккита скрепер кечаю кундуз узлуксиз ишлаяпти. Янги ўзлаштирилган 22 гектар ер экин экишга шайлаб қўйилди. Эрта-индин кўчат экишга киришиш ниятидамиз. Беш минг терак қаламчаси, беш минг жийда, уч минг қайрағоч, бодом ниҳоллари олиб келганмиз...

Деҳқон ҳаёти шундай — у совуқни совуқ, иссиқни иссиқ деб қараб ўтирмайди. Ўша — қорли-қировли кунларда янги ерлар ўзлаштирилган, бугун шу ерларга кўчат экилади, эрта бир кун у ноз-неъмат билан дастурхонимизга файз киритади...

Азал-азалдан шундай: бизнинг ота-боболаримиз ҳам баҳорни алоҳида бир мамнуният билан кутиб олган. Кимдир уни ял-ял ёниб келаётган келинчакка қиёслайди. Кимдир баҳор — уйғониш фасли дейди. Баҳор оламга яшиллик тароват бағишлайди. Дунё қайтадан бино бўлгандек туюлади. У туйғуларни ҳам яшартириб юборади.

«Наврўз оламнинг бошланиши ва яратилишига далил қилинган», дейди Абу Райҳон Беруний. Қадимий манбаларда айтилишича, милоддан аввалги олтинчи асрда ҳам Наврўз байрами анъанавий тарзда нишонланган. Баҳор байрамида кишилар бир-бирига ширинликлар, гуллар ҳадя этган, яъни бу билан умрингиз шундай ширин, шундай файзли бўлсин, дея тилак билдиришган. Халқимизнинг табиатидаги энг дилбар фазилатлар айнан шу байрамда тўла-тўкис намоён бўлади: олижаноблик ҳам, меҳр-оқибат ҳам, бағрикенглик ҳам, яратувчилик ҳам...

«Сиз Наврўзни қандай қаршилаяпсиз?» — шу савол билан пойтахтимиз хиёбонларида юртдошларимизга мурожаат қилдик. Қатрада қуёш акс этгани каби уларнинг жавобларида ўзбек тупроғида умргузаронлик қилаётган замондошларимиз қалби намоён бўлди.

— Халқимизда шундай удум бор, — дейди Зафаробод туманидан келган Қаршибой ота Ҳимматов, — агар янги мавсумда бирор неъмат илк бор тановул қилинса, «омонлик-сомонлик, сира кўрмайлик ёмонлик» деган эзгу калом кўнгилдан ўтказилади. Биз яқинда исмалоқдан қилинган сомса дастурхонга қўйилганда бутун оиламиз билан шу сўзни айтдик. Яна бир гап. Яхши ниятлар билан маҳалламизда буғдой кўкартиряпмиз, Наврўзга ўтар кечаси сумалак тайёрлашга аҳд қилдик.

Қашқадарёнинг Чироқчи туманилик Ҳаким Нурматовни кайфияти чоғ ҳолда учратдик.

— Бу йил Худо хоҳласа ғалла мўл бўлади, — дейди у қувонч билан. — Ер намга тўйди, ниҳоллар баравж ўсмоқда. Наврўзни биз қирадирлар, ям-яшил яйловлар бағрида ўтказамиз. Зотан, бу байрамни табиатдан ҳоли тасаввур этиб бўлмайди.

— Болалигим ҳозирги Ўзбекистон Миллий боғи атрофларида ўтган, — дейди тошкентлик нафақахўр Азизхон ота Икромов. — Ҳар гал шу жойга қадам қўйганимда руҳимни қувонч ва фахр туйғулари чулғайди. Йўқ, фақат болалик давримни эслаганим учун эмас. Мустақиллик йилларида мана шу жойлар йўлбошчимиз ташаббуси билан қанчалик файзли масканга айлангани мени тўлқинлантиради. Бу манзара биз, кексаларни ҳам ғайратлантиради. Ана шундай кўтаринки кайфиятда байрамни кутиб оляпмиз. Мен гузарга чиққанда ёш-яланга айтаман: «Шундай ёруғ кунларга етказганга шукр!».

Азалий анъаналаримиз, асл қадриятларимизни намоён этувчи бу айём ҳар хонадонга, ҳар кўнгилга эзгулик уруғини сепади. Дов-дарахтларда барг ёзаётган куртаклар қалбимизда ҳам янгиланиш, покланиш, уйғониш туйғуларини жўш урдиради. Юртимизнинг табаррук тупроғи узра кўклам ўз сепини ёя бошлади. Деҳқон даласига, боғбон ризқу насиба етиладиган боғига ошиқмоқда. Тинчлик, осойишталик барқарор юртимизга Наврўзи олам кириб келмоқда. Кўнгил кечинмаларига уйғун шоир байтлари хаёлдан кечади:

Қизғалдоқ баргидек учар
дилдан ғам,
Тошқинлар киради
қалбимга маним.
Баҳоринг муборак
бўлсин ушбу дам,
Менинг Ўзбекистон —
дилбар Ватаним.

Ғаффор ҲОТАМОВ,
Шуҳрат ЖАББОРОВ.

ТАНЛОВ

«НАВРЎЗ — БОҚИЙ БАЙРАМ!»

Наврўз халқимизнинг энг қадимги ва миллий байрамларидан бири. Аждодларимиз асрлар оша нишонлаб келаётган бу қутлуғ айём гўзал баҳор фаслининг илк кунларида кенг байрам қилинади.

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси Наврўз ҳамда Наврўз шодиёналарини телевидение, радио ва газета-журналларда кенг тарғиб қилиш, ёритиш мақсадида анъанавий «Наврўз — боқий байрам» танловини эълон қилади.

Ғолибларни қуйидаги совринлар кутади:

Энг яхши таҳририят учун битта — энг кам иш ҳақининг 25 баробари миқдорида:

Энг яхши мақола учун:

*1. **Биринчи мукофот** (битта) — энг кам иш ҳақининг 20 баробари миқдорида:*

*2. **Иккинчи мукофот** (иккита) — энг кам иш ҳақининг 15 баробари миқдорида:*

*3. **Учинчи мукофот** (учта) — энг кам иш ҳақининг 10 баробари миқдорида.*

Танловга тақдим этиладиган ижодий ишлар 1998 йил 1 майгача Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармасига топширилиши лозим.

Манзил: Тошкент, Навоий кўчаси, 30-уй, 2-қават, 37-хона, телефон: 144-69-65, 144-37-87.

ШАРТНОМАВИЙ МУНОСАБАТЛАРДА МАСЪУЛИЯТ – ДАВР ТАЛАБИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

— Дарвоқе, бу борада ҳуқуқий пойдевор, бошқача айтганда, қонунчилик асоси тўла яратилганми? Мавжуд қонунлар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар кенг фаолият кўрсатиш учун етарлими?

— Биз ҳуқуқий жамият қуришни мақсад қилганмиз ва шу йўлдан шахдам бораяпмиз. Табиийки бунда, аввало, мустаҳкам ҳуқуқий пойдевор яратилиши, жумладан, суҳбатимиз мавзуи - шартномавий муносабатларнинг қонуний асослари вужудга келтирилиши зарур. Бусиз жамиятни, бирор бир соҳани бошқариб бўлмайди. Масалан, жаҳон қонунчилигининг синовдан ўтган жиҳатлари ва Ўзбекистонимиз шароити, муҳити, халқ турмуш тарзи ҳисобга олинган ҳолда ўз Фуқаролик Кодексимизни қабул қилдик. Унинг 1-моддасида, жумладан, шундай дейилади: “Фуқаролар (жисмоний шахслар) ва юридик шахслар ўз фуқаролик ҳуқуқларига ўз эркларига мувофиқ эга бўладилар ва бу ҳуқуқларни ўз манфаатларини кўзлаб амалга оширадилар. Улар шартнома асосида ўз ҳуқуқ ва бурчларини белгилашда ва қонун ҳужжатларига зид бўлмаган ҳар қандай шартнома шартларини аниқлашда эркиндирлар”. Мазкур Кодекснинг 29-боби ва бошқа бир қатор моддалари иқтисодий муносабатларни тартибга солишга қаратилган бўлиб, у олди-сотди, маҳсулот етказиб бериш, ижара ва бошқа 39 турдаги шартномалар тузиш қоидаларини акс эттирган. Улар энг муҳим ҳуқуқий базадир. Ёки йўналтирувчи ҳужжат - Вазирлар Маҳкамаси 1994 йил 22 августида тасдиқлаган “Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари контрактация шартномаларини тузиш ва бажариш тартиби тўғрисида” махсус Низом мавжуд.

Айни вақтда бу иш “қонунлар бор, ишлайверинглар” қабилида ўз ҳолига ташлаб қўйилгани йўқ. Вазирлигимизда бу борада ёрдам тариқасида Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси билан ҳамкорликда “Маҳсулот етказиб бериш шартномаси”нинг намунавий шакли ва матнини тайёрлади. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги билан бирга, жойларда хўжалик муносабатларини тартибга солувчи —Контрактация, яъни давлат эҳтиёжлари учун қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб бериш, қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчиларини моддий-техник ресурслар билан таъминлаш ҳамда қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари томонидан мақсадли кредит олиш бўйича шартномалар намунаси тайёрланиб, барча бўғинларга етказиб берилди. Давлат мулки қўмитаси билан бирга ушбу шартномалар намунасини алоҳида қўлланма ҳолда нашрдан чиқарилиб қишлоқ хўжалиги субъектларига текин тарқатилиши ҳам таъминланди. Булар норматив йўриқ сифатида ҳуқуқий базани тўлдирди.

Республика ҳукумати ҳам бу борада қишлоқ хўжалик корхоналарини қўллаб-қувватловчи қарорлар чиқарди. Жумладан, қишлоқ хўжалиги корхоналари учун судларга даъво қўзғатиш бож тўловлари 10 баравар камайтирилиб, даъво суммасининг 1 фоизи миқдорида, бошқа тур корхоналар учун 5 фоизгача миқдорида бож тўлаш белгиланиб, катта енгиллик берилди. Республика Президентининг яқинда эълон қилинган “Хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий ночорлиги ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш тўғрисида”ги

Фармони ҳам муҳим ҳужжат бўлиб, амалий қўлланмадир. Айни вақтда 16 та қонун ҳужжати, 30 дан ортиқ Фармон ва 100 дан кўпроқ ҳукумат қарори каби ҳуқуқий нормалар ҳам мавжуд.

— Сирожиддин Мирсафоевич, табиийки ҳар қандай қонун ижроси билан кучли. Шартномавий муносабатлар учун ҳуқуқий база бору, аммо у яхши ишламаяпти, деган эътирозлар ҳам йўқ эмас. Вазирлар Маҳкамасининг яқинда ўтган йил якунларига бағишланган мажлисида ҳам шартномалар ижроси интизоми ҳамда бу борадаги назоратнинг сустлиги танқид қилинди. Буни қандай изоҳлайсиз?

— Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги танқидий фикрлар ўринли ва асослидир. Зеро, бу борадаги ишларни ўнглаб олиш, ҳақиқатан ҳам қийин кечяпти. Мисол учун, 1996 йилда хўжалик судларида кўрилган низолар 1997 йилда 3 мингтадан зиёд кўпайди, улар умумий сонининг 64 фоизи шартнома интизоми бузилганлигига оид низолардир. Қишлоқ хўжалик корхоналарининг ушбу масалада даъво ишлари эса қарийб 2 мингга кўпайди. Бундай ҳолат ҳеч кимни оқламайди, албатта. Республика Олий хўжалик суди ва прокуратура органлари билан ҳамкорликдаги мавжуд аҳволнинг туб сабабларини 27 та вазирлик ва концерн тармоқларида ўрганишимиз шуни кўрсатдики, жойлардаги кўпчилик тармоқлар, идоралар, корхоналар раҳбарлари буюртмалар “портфели”ни яратиш, маҳсулот етказиб бериш бўйича шартномалар тузиш ва ижросини таъминлашда ҳали ҳамон масъулиятни ҳис этмаяптилар. Оқибатда шартнома шартлари бажарилмай қолишидан миллионлаб сўм зарар кўрилмоқда, ҳатто зарарни ундиришга келганда ҳам панжа орасидан қараш муҳити ҳукм сурмоқдаки, бу жуда ачинарли ҳол. “Ўзбекнефтгаз” миллий корпорацияси, Энергетика электрлаштириш вазирлиги, “Ўзфармсаноат” давлат концерни, “Ўзбекенгилсаноат”, “Озиқ-овқатсаноат”, “Ёғмойтамакисаноат” уюшмалари ҳамда ҳокимликларга қарашли кўплаб тармоқ корхоналарида маҳсулот етказиб бериш бўйича шартномалар тузишга эътиборсизлик жорий йилда ҳам ҳукм сурмоқда. Тошкент шаҳри ва вилояти саноат корхоналарининг учдан бир қисми январь ойида ҳам шартномавий муносабатлар ўрнатишга киришмагани аниқланди. 1997 йилда ана шундай лоқайдликлар оқибатида хўжалик судлари томонидан банкрот деб эълон қилинган 144 та, санацияга “ўтказилган” 14 та корхонанинг “аччиқ қисмати” сабоқ бўлмаяпти, чамаси? Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, “Ўзавтотранс”, “Ўзпахтасаноатсотиш”, “Ўзқурилишматериаллари”, “Ўзбекбирлашув” каби идоралари тизимлари шартномавий муносабатлардаги интизомсизликлар оқибатида етказилган бир неча юз миллион сўмлик зарарни тўлашга мажбур бўлганлиги, “Ўзбекистон темир йўллари” давлат акциядорлик компаниясида эса бу рақам 1,5 миллиард сўмдан ошиб кетганлиги сабоқ бўлмаяпти, чоғи? Тошкент, Фарғона, Бухоро, Самарқанд, Сурхондарё вилоятларида ҳокимликларга қарашли корхоналар шартномаларни бажариш учун ишлаш ўрнига, шикоятбозликни афзал кўрмоқдалар. Бу аччиқ сабоқлар кўпчилик мутасаддиларни сергак торттириши керак эди. Афсуски, бу сезилмаяпти. Баъзи тармоқлар раҳбарлари ҳанузгача шартнома тузиш ва уларга амал қилиш ўрнига, алмисоқдан қолган йўл — юқоридан лимит — буйруқ кутиб ўтиришни “ҳамроҳ” қилишда давом этмоқда. Натижада бундай “ўзига хос” иш юритишдан бутун қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши жабр тортмоқда. Масалан, ўтган йили шартнома мажбуриятларини бажармаганлиги учун республика бўйича 848 та даъво аризаси юзасидан уларга 149 миллион сўм ундириб берилган бўлса, айни пайтда жавобгарлар қарийб 2 миллиард сўм тўлашга мажбур қилиндилар. Бундан табиийки давлат ҳам, хўжалик ва айниқса, қишлоқ аҳли жабр кўради. Сабаби эса битта - деҳқон ҳуқуқини, додини айтадиган манзилни яхши билмайди. Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Жиззах ва Наманган вилоятларининг ҳар бирида қишлоқ хўжалиги корхоналари тузган икки мингга яқин контрактация шартномаларидан аксари бажарилмаган. Ҳолбуки, бу вилоятларда хўжалик судларига бор-йўғи 1-2 тадан даъво аризаси тушган, холос.

— Адлия вазирлиги шартномавий муносабатларни бошдан-охир ўрганишга киришган экан, субъектлар фаолиятида яна қандай нуқсон ва камчиликларга, қонунбузарликларга дуч келинди.

— Бу, аввало, шунча уқтириш, ўргатиш ва мутахассислар қўлига шартнома намуналарини тутқизишдан сўнг ҳам уни тузишда йўл қўйилаётган масъулиятсизликдир. Аксари корхоналар раҳбарлари биз юборган намунавий шартнома матнини кўпайтириб, ҳатто ўқиб ҳам кўрмасдан, шартнома предмети, маҳсулот ёки хизмат ҳажми, тури, ижро муддатлари, ассортименти, сифати, суммаси, жўнатиш ва ташиш шартлари, мажбуриятини бажармаган тарафнинг жавобгарлиги ҳақида “ломмим” демасдан, имзолайверишга ўрганиб қолган. Табиийки, бундай шартнома ишламайди, қоғозда қолиб кетади, ҳеч кимда масъулият ҳиссини уйғотмайди. Масалан, “Бухоро саховати” акционерлик жамияти Бухоро экстракция заводи билан пахта ёғи етказиб бериш бўйича ўзаро шартнома тузган. Ҳужжатда қайси тур ва сортдаги ёғ, қачон ва қайси муддатларда, қандай тартибда ва ҳатто қанча миқдорда етказиб берилишини акс эттириш “ёддан чиқарилган”. “Ўздонмаҳсулот” корпорацияси, “Ўзнефтмаҳсулот” бирлашмаси, “Ўзпахтасаноатсотиш” уюшмаси, “Ўзқишлоқтаъминоттаъмир” қўмитаси билан тузилган шартномаларда маҳсулот етказиб беришда транспорт харажатлари кимнинг ҳисобидан тўланиши аниқ кўрсатилмаган. Шу сабабли бу харажат қишлоқ хўжалиги корхоналари зиммасига тушиб, улар катта моддий зарар кўрмоқда. Ваҳоланки, транспорт харажатлари тайёрлов идоралари бўйнида бўлиши ва бу ҳолат шартномаларда акс эттирилиши керак эди.

Бизнинг республика Олий хўжалик суди ва прокуратураси билан бирга ўтказган текширишларимиз “Ўзбексавдо” компанияси ва Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги тизимида хизмат кўрсатиш борасида тузилган шартномалар ҳам юқоридаги “тартибда” имзоланаётганлигини кўрсатди. Бундай лоқайдликнинг сабаби эса раҳбар ва масъул шахсларнинг келгусида жавобгарликдан қочишга уринишидан ўзга нарса эмас. Хоразм вилоятининг Янгиариқ туманида қишлоқ хўжалик корхоналари билан тузилаётган шартномалар ёппасига ваколатсиз шахслар томонидан имзоланаётгани ҳолатига дуч келдик. Бу ҳам, аввало, шартномалар бажарилмаслигига “кафолат” бўлса, иккинчидан, ташкилот раҳбарларининг жавобгарлик масъулиятидан ўзини панага тортишдан бошқа иш эмас. Фарғона вилояти Фурқат тумани “Қолгандарё” жамоа хўжалигининг фермер хўжаликлари билан тузган гўшт ва полиз маҳсулотлари етказиб бериш хусусидаги, Тошкент вилояти Оққўрғон тумани “Султонобод” жамоа хўжалигининг “Алимкент” пахта тозалаш заводи билан тузган пахта хомашёси етказиб бериш борасидаги, Бўка туманидаги “Гулистон”, “Бўка”, Чиноз туманидаги Й.Охунбобоев номли, Сирдарё тумани “Темур” деҳқон (фермер) хўжалиги каби субъектларнинг чала-чулпа тузган шундай шартномалари, табиийки, ишламасликка, шартларни бажармасликка маҳкум ҳужжатлардир. Бундай мисолларни яна кўплаб келтиравериш мумкин.

Шартномавий муносабатлар учун энг муҳим ҳолатлардан бири — бу олдиндан келишилган нарх, тўлов ва муддатлар, тарафлардан аниқ шахснинг масъулияти, жавобгарлиги масаласидир. Бу ҳолатлар белгиланмас экан, масъулият сезмаган шахс шартнома шартлари бажарилмаганда корхонаси, жамоаси, қолаверса, ўзининг манфаати учун жон куйдиришни зиммасига олмайди. Масалан, Наманган вилоятининг Косонсой тумани қишлоқ хўжалиги корхоналари раҳбарлари юзлаб шартномаларни юзаки имзолаганликлари сабабли қарийб 44 миллион сўмлик маҳсулотнинг қийматини тайёрловчилардан талаб қилишни “унутиб” қўйишган. Хўжалик судига мурожаат қилиш тартибини эса гўё “билмаган”лар ёхуд билиб-билмасликка олганлар.

Шартномаларда нархлар ке-лишилмаганлиги кўпинча қишлоқ хўжалиги жамоасига эмас, тайёрловчининг “тили баланд” келишига хизмат қилишини хўжалик раҳбарлари билиб қўйишса ёмон бўлмасди. Зеро, ўз маҳсулотини топшириб қўйиб, ойлаб-йиллаб ҳақини ололмай сарсон бўлиб юрган хўжаликлар оз эмас. Пулини ундира олмасдан “жиғибийрон” бўлиб юрган бундай корхоналар эса шартномасиз “товар тарқатган” бўлиб чиқяпти. Бу ҳам шартномавий муносабатларнинг моҳиятини тушуниб етмаслик, бу жиддий ҳуқуқий ҳолатни тўғри англамаслик оқибатидир.

Текширишлар чоғида хўжаликлар ичидаги муносабатларни шартномавий тартибга солишда ҳам юқоридагидек бепарволик, боқибеғамликка дуч келаяпмиз. Шахсий, оила пудрати, ижара, юридик шахс ҳисобланган деҳқон (фермер) хўжаликлари билан аниқ шартномавий муносабатлар ўрнатиш жараёнлари расмиятчилик, юзакичилик боис жуда оғир кечмоқда. Кўп учраётган яна бир муаммо, бу тарафларнинг шартнома шартларини бажармаган, бузган ҳолларда хўжалик судларига беришни пайсалга солишларидир. Мурожаат этилганда ҳам хўжалик судларида “низоли” суммани ундириб бериш ҳақида қарор чиқариш билан чегараланилади. Бундай зарарнинг келиб чиқиш сабаблари ва айбдорлари аниқланмайди. Зарар кимнинг чўнтагидан ундирилиши ёки ўзгача - жиноий жавобгарликка тортилишгача бўлган қонун чораларини қўллашга амал қилинмаётганлигидадир. Менимча, бу борада амалий ишга ўтиш мавриди келди.

— Сирожиддин Мирсафоевич, ҳар бир муаммонинг ўз ечими, камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш йўллари бўлади.

— Тўғри, бу борада йўлбошчимиз Ислом Каримов топшириқлари асосида биринчи галда амалга оширилиши лозим бўлган аниқ вазифаларимиз бор. Хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг юқорида номи зикр этилган мажлисидан сўнг Адлия вазирлиги ҳайъат аъзолари, мутахассислари билан бирга мавжуд муаммо ва нуқсонларни ҳар тарафлама таҳлил қилиб чиқдик. Вазирликнинг кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилдик. Аввало, қишлоқ хўжалиги тараққиёти йўлида ғов бўлиб турган муаммо - ҳуқуқий савиянинг пастлиги, адлия ходимлари, айниқса, ҳуқуқшуносларнинг жойларда тегишли амалий ёрдам кўрсатмаганлиги, масъулият ҳисси сустлигида деган хулосага келдик. Бу борада лоқайд, ўзибўларчилик кайфиятида ишлаётган ходимларимизнинг бир қанчасига нисбатан қатъий жазо чоралари кўришга ҳам мажбур бўлдик. Ҳуқуқ-тарғибот ишларини, жумладан, шартномалар билан боғлиқ тушунтириш ишларини барча бўғинларда жонлантириш, хўжаликларга амалий ёрдам кўрсатиш ва бу фаолиятни мунтазам назоратда тутиб туриш талабини қўйдик. Адлия вазирлигининг барча соҳа ва бўғини ходимлари мутахассислари, ҳуқуқшунослари ҳар бир хўжалик, корхонага бириктириб қўйиладиган, амалий ёрдам кўрсатишда масъул ва камчиликларни бартараф этилишида шахсий жавобгарлиги талаб этиладиган бўлди. Бу “механизм” ишга тушиб кетди. Масалан, Фарғона вилояти адлия бошқармасининг кўрган чораси таъсирида “Кумуш тола” акционерлик уюшмасидан хўжаликларга 10 миллион сўм - шартноманинг пилла учун тўлов шарти — ундириб берилди.

Бош сабаблардан бири хўжалик раҳбарларида масъулият ҳисси сусайиб кетганлиги эътиборга олиниб, шартнома тузиш ва ундаги мажбуриятларни бажармаганлиги учун айбдор - мансабдор шахсларни қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка тортиш, шартномавий муносабатлардаги интизомсизлик учун кўриладиган зарарни хўжалик ҳисобидан эмас, балки масъул раҳбардан ундириш масаласи кўндаланг қўйилди. Албатта, бу борада Адлия вазирлиги идоралари Президент фармонлари билан ўз зиммаларига юкланган вазифалардан, прокуратура идоралари ўз ваколатларидан, хўжалик судлари ўз ҳуқуқларидан, бошқа мутасадди идора ва ташкилотлар ҳам ўз имкониятларидан зарур даражада фойдаланмоқлари лозим.

Айни пайтда вазирлик, идора ва концернлар, ҳокимликлар ҳам бу масалага жиддий эътиборни қаратиши керак. Токи ўзибўларчиликка чек қўйиш мақсадида, раҳбар ва масъул ходимлар ўқувини, семинар машғулотларини ташкил этиш керак. Улар шартномавий интизомнинг туб моҳиятини англаб етмоғи, расмиятчилик, ҳисобот учун рақамбозликдан воз кечмоғи, масъулиятни ҳис этмоғи керак. Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларнинг асосини белгиловчи тўртта қонун — “Ер Кодекси”, “Фермер хўжалиги тўғрисида”, “Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) тўғрисида” ва “Деҳқон хўжалиги тўғрисида”ги қонун лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига қўйилди. Биз ана шу муҳокама жараёнидан унумли фойдаланмоғимиз лозим, токи келажакда қабул қилинажак ушбу қонунлар асосида ишловчи раҳбарлар, мутасаддилар эртага, “бизга фалон қонунни тушунтириб беринг” деб юрмасинлар. Чунки бу лойиҳаларда шартномавий муносабатлар ечимига оид кўплаб қоидалар ўрин олган.

Шунингдек, аксари ҳолларда шартнома тузиш, ижросини охиригача етказишда хўжаликлар, корхоналарда малакали ҳуқуқшунослар етишмаётганлиги ҳам муҳим муаммодир. Баъзи корхона ва хўжаликларда, ҳатто бундай штат ҳам йўқлиги айниқса, ачинарли. Аслини олганда кўплаб муаммолар махсус ҳуқуқий маълумотга эга кадрлар етишмаслиги сабабли вужудга келмоқда. Шу боис, ўрта ва махсус ва олий ўқув юртларига қабулни кўпайтиришни ҳам кўриб чиқиш лозим. Бунда кадрларни хўжалик ва корхоналар ҳисобидан ўқитиш яхши самара беради, деб ўйлайман.

Шу билан бирга, қонунчилигимизда белгиланган барча тур шартномаларнинг шакли ва матнини тўла қамраган намунасини ишлаб чиқиб, қўлланма тариқасида чоп этиш керак.

Яна бир фикр. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги қошидаги маҳсулот тайёрлаш ва сифати бўйича Давлат инспекцияси вазирликка тобелиги сабабли шартномавий муносабатларни назорат қилишда ўз фаолиятини давр талаби даражасида амалга ошира олмаяпти. Агарда ушбу инспекция Вазирлар Маҳкамаси таркибига олиниб, давлат назорати органи сифатида шакллантирилса, вилоятлардаги ҳудудий бўлимлари вилоят ҳокимликлари қарамоғига ўтказилса, ишлар жонланиши, назорат кучайиши учун ижобий хизмат қилган бўларди.

Ҳуллас, шу кунларда деҳқон ерга барака уруғини қадаш арафасида турибди. Кишиларимизда эзгу ниятлар беҳисоб. Шу билан бирга яратилажак мўл ҳосилни нест-нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиш ва сотиш, ундан сифатли маҳсулот олиш учун давр талаби —бозор иқтисодиётининг дастаги бўлган шартномаларни обдан ўйлаб, ҳуқуқий асослаб тузишимиз керак. Бунда ҳар ким, жумладан, Адлия вазирлиги ходимлари ҳам чуқур масъулият ҳис этиб фаолият кўрсатмоғи лозим.

Зеро, йўлбошчимиз Ислом Каримов таъкидлаганларидек, иқтисодиётнинг қандай соҳаси ёки тармоғидан қатъий назар, шартномаларнинг ижросига жавобгар томонларнинг масъулиятини кучайтиришимиз даркор. Шартномаларнинг мақомини кўтаришимиз ва уларга қонуний асос яратишимиз лозим. Шартнома қоғозда қолиб кетмаслиги зарур.

(ЎзА).

ФОТОНИГОҲ

ЎЗ НОМИ БИЛАН «ЛАЗЗАТ»

Янги йўл шаҳридаги «АПКО — лаззат» қандолат ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти нафақат мамлакатимизда, балки Марказий Осиёда энг йирик тармоқ корхоналаридан бири ҳисобланади. Жамоа аъзолари ўтган йилни ишлаб чиқаришда қувонарли натижалар билан якунлаб, жорий йилни кўтаринки кайфият билан бошладилар. Агар рақамлар тили билан айтадиган бўлсак, корхонада 1997 йилда 15605 тонна қандолат маҳсулотлари 1869 тонна хамиртуриш ишлаб чиқарилди. Ёки аҳоли дастурхонига 1996 йилга нисбатан 3160 тонна кўп лаззатли неъматлар, нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилар учун 13 тоннадан зиёд хамиртуриш етказиб берилди. Ёки пулга чақилганда янгийўллик қандолатчилар ўтган йилдагидан 362 миллион сўмлик кўп маҳсулот ишлаб чиқаришга эришдилар.

Корхонада харидор талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиқиб «Истиқлол», «Малика» конфети, «Зумрад», «Наврўз» вафлилари, «Ёшлик», «Лаззат», «Тонг» печеньеси каби 10 хил янги маҳсулот ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилдики, бу бозор иқтисодиёти шароитида жамоа молиявий аҳволини янада мустаҳкамлаш имкониятини берди.

Жорий йилда қандолатчилар нияти янада катта: бор имкониятларни ишга солиб, аҳоли дастурхонини тўкис қилиш.

СУРАТЛАРДА: 1. Бош муҳандис Н. Ҳакимбоев ва раҳбар ўринбосари И. Мадалиев. 2. Қандолатчилар Ҳ. Эшонқулова ва Н. Аҳмедова иш пайтида. 3. Илғор машинист Ш. Маҳкамова.

Т. КАРИМОВ олган суратлар.

СОЛИҚДА

АКЦИЗ МАРКАСИ ҚАНИ?

Республика солиқчилари ҳисоблаб чиқишди: ўтган ойда акциз маркасиз тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликларни йиғиштириб олиш ва мусодара этиш бўйича 2032 та текширув ўтказилибди. Шундан 932 тасида турли хил бузилишлар борлиги аниқланди. 530 нафар қонунбузар салкам миллион сўмлик маъмурий жаримага тортилди.

Энг кўп қонунбузарлик Қорақалпоғистон Республикаси савдо шохобчаларида содир этилаяпти. Солиқчилар ой давомида 182 та текширув ўтказишган бўлса, шундан 143 тасида қонунбузарлик ҳолатлари борлиги маълум бўлди.

Қашқадарёлик солиқчилар ҳам тижоратчилар ва тадбиркорлар фаолиятини ҳушёрлик билан назорат қилиб туришибди. Улар ўтказган 137 та текширувнинг 101 тасида турли хил қонунбузарликлар фош этилди. Натижада 315,3 минг сўмлик тамаки маҳсулотлари, 319,6 минг сўмлик алкоголли ичимликлар сотувдан тўхтатилди. Акциз маркасиз маҳсулотларни сотувга чиқарган кишиларга нисбатан 107,1 минг сўм маъмурий жарима қўлланилди.

Шунга қарамай айрим сохта тадбиркорлар ҳамон истеъмолга яроқсиз маҳсулотларни харидорларга тиқиштиришни канда қилмаяптилар. Яқинда ўтказилган текширувлар давомида Нишон туманидаги «Тоҳир» хусусий савдо ишлаб чиқариш фирмасида акциз маркасиз 3,9 минг сўмлик тамаки маҳсулотларини ва 41,3 минг сўмлик алкоголли ичимликларни сотувдан олиб қўйдилар. Ҳужжатлар қонуний чора кўриш учун прокуратурага тақдим этилди.

Вилоят марказидаги дўконларни ҳам ноқонуний маҳсулотлар тўлдириб бораётганлиги кишини ажаблантиради. Солиқчилар Қарши шаҳри бўйлаб рейд ўтказганларида «Дўстлик» жамоа фирмасига қарашли 1-дўкондан (мудири И. Сайфуллаев) акциз маркасиз 369 шиша «Турон»ароғи, «Мева-сабзовот» хусусий фирмасига қарашли 1-дўкондан (мудири Д. Каримов) 216 шиша «Аврора»ароғи, 520 шиша «Ўзбекистон» виноси ва 290 қути «Радопи» сигаретаси чиқди. Қонунга зид хатти-ҳаракатлари учун ҳар бир дўкон мудирига 3750 сўмдан маъмурий жарима қўлланилди. Шундай ножўя ҳаракатлар яна такрорланадиган бўлса, у ҳолда жиноий иш қўзғатилиши аниқ.

Президентимизнинг тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликларга акциз маркасини жорий этишни такомиллаштириш юзасидан чиқарган фармони қандай бажарилаётганлиги солиқчиларнинг доимо диққат марказида бўлиб келаяпти. Улар ўтказаётган рейд ва текширувлар давомида 2 миллион 104,4 минг сўмлик тамаки маҳсулотлари ва 1 миллион 324,7 минг сўмлик алкоголли ичимликлар мусодара этилди. Ой давомида сотувдан тўхтатилган ноқонуний маҳсулотлар миқдори салкам олти миллион сўмликни ташкил этаяпти.

Жазога тортилганларнинг бири Фарғона шаҳар «Ойбек» даҳасида фаолият кўрсатаётган тадбиркор Э. Аҳмедова бўлди. У акциз маркаси билан маркаланмаган 4980 сўмлик тамаки маҳсулотлари, 4440 сўмлик алкоголли ичимликлар ва 30 литр қадоқланмаган винони ҳужжатсиз сотаётганда қўлга тушди. Ушбу ҳолат бўйича жиноий иш қўзғатилди.

Шундай «қора» кун «Жамшид» хусусий фирмасига қарашли дўкон сотувчиси А. Охуновнинг ҳам бошига тушди. У 27 шиша ароқни қалбаки акциз маркаси билан маркалаб сотувга қўйган экан. Лаборатория текшируви давомида бу ароқларнинг қўлбола эканлиги, истеъмолга ярамаслиги маълум бўлди. Ушбу ҳолат бўйича тузилган ҳужжатлар дарҳол терговорганларига юборилди ва тадбиркорликнинг таъқиқланган тури билан шуғулланган сотувчи устидан жиноий иш қўзғатилди.

Фарғоналик тадбиркорлар қўлига қалбаки акциз маркалари қаердан тушаётганлиги билан солиқчилар ҳозир алоҳида шуғулланишаяпти. Чунки бундай ҳолатлар тез-тез учраб турибди. Улар «Учқун» фирмасига қарашли «Минг битта майда-чуйда» дўконини, Қиргули туманидаги «Мушараф хўжа» хусусий фирмасига қарашли дўконни кўздан кечирганларида ҳам қалбаки акциз маркалари елимланган 37 минг сўмликдан кўпроқ маҳсулот топилди. Бундай ноқонуний хатти-ҳаракатлар солиқчилардан яна ҳам ҳушёр бўлишни талаб этаяпти.

Ж. НОСИРОВ,
Давлат солиқ қўмитаси матбуот хизмати раҳбари.

«DODARON-SERVIS» ФИРМАСИ

Тошкентдаги омборидан

АВТОШИНАЛАРНИ

155 R 12 (Дамас); 185 x 65 R 14; 260 x 508; 300 x 508;
175 x 70 R 13; 205 x 70 R 14; 280 x 508; 320 x 508.

“Тико”, “Дамас”, “Нексия”, “Эсперо” автомобиллари учун

МОЙ ВА ҲАВО ФИЛЬТРЛАРИ

Сервис станциялари, устахоналар ва автохўжаликлар учун асбоблар ҳамда кичик ҳажмдаги электр асбоблари (пармалар, силлиқловчи машиналар ва бошқалар)ни

СОТАДИ.

Тўлов тартиби — пул ўтказиш йўли билан.

Манзил: Тошкент, Т. Шевченко кўчаси, 52. Тел.: 54-71-95. 54-68-92.

ВИЛОЯТ ТЕЛЕВИДЕНИЕЛАРИДА

ФАРҒОНАДА:

ЭКРАНДАГИ ДОҒЛАР

ЁХУД СОНДА БОРУ СИФАТДА ЙЎҚ ТЕЛЕСТУДИЯЛАР ХУСУСИДА

Вилоятлардаги телестудияларнинг кўпчилиги юртимиз истиқлоли билан тенгдош. Бугунга келиб эса ҳар бир вилоятда маҳаллий шароитлардан келиб чиқиб, шаҳар ва ҳокимликларнинг муассислигида ишлайдиган телестудиялар баҳорги ёмғирдан сўнгги қўзиқориндай кўпайиб кетди.

Биргина ўтган йилнинг ўзида Фарғона вилоятида 10дан зиёд маҳаллий йўналишдаги тележамоалар фаолият кўрсата бошлади.

Маълумки, ҳар бир ташкил этилаётган телевидение, Ўзбекистон республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонунига биноан вилоятлардаги матбуот бошқармалари томонидан рўйхатдан ўтказилиши керак. Афсуски, Фарғона шаҳар ҳокимлиги амалдаги шу қонун талабларига тўла риоя қилмаётир. Вилоят матбуот бошқармаси бошлиғининг ўтган йилнинг февраль ойидаги буйруғига асосан «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонун талабларини бузгани учун Фарғона шаҳар «Олтин водий» телестудияси фаолияти тўхтатиб қўйилди. Орадан уч ой ўтгач тақиқланган телестудия яна ўз кўрсатувларини эфирга узата бошлади. Маълум бўлишича, шаҳар ҳокимлигининг қарорига асосан телестудия «Сўғдиёна» тижорат ишлаб чиқариш фирмаси ҳомийлигида фаолиятини бошлаб юборибди. Бундан матбуот бошқармаси мутасаддилари мутлақо бехабар бўлишган. Телестудиянинг янги Низомида жамоа, республикамизда амалга оширилаётган ижобий ишларни, мамлакат Президенти Фармонларининг қай даражада амалга оширилаётганлигини ёритиш, аҳоли дунёқарашини шаклланишига, маъданий хордиқ чиқаришига кўмаклашиши ҳамда фуқароларга тижорат хизмати кўрсатилиши таъкидланган. Афсуски, қайтадан шаклланган жамоа «Олтин водий» тамғаси билан Москванинг ТВ-6 канали кўрсатувларини мунтасил намойиш этиш билан шуғулланган, холос.

Халқимиз маънавияти, маърифатига ёд бўлган, зўравонлик, фаҳш фильмлари кўрсатувларини намойиш этиш авжига чиқди. Шундан кейин иккинчи марта оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги амалдаги қонун талабларини бузганлиги учун «Олтин водий» фаолияти яна таъқиқлаб қўйилди.

Бундан уч йил аввал ташкил этилган Данғара туманида фаолият кўрсатаётган «Юлдуз» телестудиясининг фаолияти ҳам узоққа бормади. Телестудия ходимлари 12 киши; улардан 2 таси журналист мутахассислигига эга. Шунинг учун ҳам телекўрсатувлар дастури матнлари таҳлил қилинмасдан малакасиз, кўп холларда эълон берувчи шахснинг палапартиш қўлёзмалари асосида берилган. Ўтган йили эфирга узатилган бир эълон Данғара ва Қўқон атрофидаги телетомошабинларнинг ёдидан чиқмайди: «Данғара тумани, Янгиобод қишлоғида яшовчи Қиличбой Эргашевга тегишли бўлган бир бош от 7 ноябрь куни кечқурун уйдан чиқиб кетган (?) ва қайтмаган (?) Ушбу от қизил рангда бўлиб, пешонасида қашқаси бор, ёллари қирқилган» Шундан кейин отни кўрган ё билганлар эгасига келтириб беришлари ёки хабар қилишлари сўралади. Мазкур телестудиянинг тижорат эълонлари асосан шу мазмунда.

Юқорида қайд этилган ва бошқа камчиликларни вилоят матбуот бошқармаси ходимлари ўз вақтида илғаб олишди. Яқинда эфирни ўз мулки қилиб олган, хато ва камчиликларга йўл қўйган телестудиянинг фаолиятига нуқта қўйилди.

Ўтган йили Учкўприк туманида «Замон» телестудияси ташкил этилди. Лекин, янги тележамоа катта ҳаётга қўшилиб кета олмади. Ўз-ўзини маблағ билан таъминлай олмай фаолиятини тўхтатди.

Тўғри, вилоятда телетомошабинлар назарига тушган, кўрсатувларларини орзиқиб кутадиган ижодий жамоалар ҳам йўқ эмас. Қўқон шаҳрида айни кунларда 2 та телестудия фаолият кўрсатмоқда. Айниқса қўқонликлар «Мулоқот» ижодий жамоасининг кўрсатувларини орзиқиб кутишади. Ижодий жамоа телетомошабинларнинг истак ва талаблари асосида ўз дастурлари мавзуини тобора кенгайтириб боряпти. Кўрсатувлар ранг-баранглигини жамоа дастурига 20 дан ортиқ рукнлар киритилганлиги ҳам кўрсатиб турибди.

Шу ўринда эфирга телетўлқинларни тарқатиш борасидаги айрим мулоҳазаларни ўртага ташламоқчимиз. Айни кунларда вилоятдаги телекўрсатувлар асосан Андижон ва Қўқон шаҳридаги тўлқин узатиш станциялари орқали эфирга берилади. Андижон станцияси асосан Ўзбекистон телевидениесининг I ва IY каналлари ҳамда Россия жамоат телевидениеси кўрсатувларини тарқатиш билан шуғулланади. Мазкур каналлар бўшаган пайтларида эса маҳаллий телевидениелар эфирга чиқади. Бундан ташқари Қўқон шаҳрида жойлашган станция асосан шу минтақадаги туманларга Ўзбекистон телевидениесининг I-дастури кўрсатувларини намойиш этади. Бу станциядаги ўта кучли радио лампаларининг ишдан чиққанлиги учун ҳам Ўзбекистон телевидениесининг IY ҳамда Россия жамоатчилик телевидениеси кўрсатувларини тарқатишнинг имконияти бўлмаяпти. Ҳозиргача бу икки телеканал кўрсатувлари асосан кичик ҳажмдаги узатиш станцияси орқали тарқатилмоқда.

Шунинг учун ҳам Қўқон гуруҳи туманларида вилоят телестудиясининг кўрсатувлари вақтида кўрсатилмаётир. Қолган телеканалларни эфирга узатиш сифати ҳам ёмон.

Шунинг учун ҳам вилоятда телекўрсатувлар сифатини яхшилаш учун ҳамда тўлқин узатиш қувватини ошириш мақсадида Қўқон станциясини қайтадан замонавий телеузатишлар билан жиҳозлаш тавсия қилинмоқда. Яна бир таклиф эътиборга лойиқ. Агар Қўқон станцияси вилоятнинг қоқ маркази ҳисобланган Бағдод туманига кўчирилса яна ҳам мақсадга мувофиқ бўлар эди. Бағдод тижорат телестудияси ҳудудида йирик мачтали телеузатгичларни ўрнатиш учун майдон, имконият мавжуд.

Телевидение кундалик ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланиб қолди. Мустақиллик берган, мана шу имкониятдан фақатгина тадбиркорлик, ақл-идрок, биринчи навбатда эса республикамизда амал қилаётган қонун талаблари даражасида фойдаланиш лозимдир.

Набижон СОБИР.
«Халқ сўзи» мухбири.

АНДИЖОНДА:

КЎРСАТУВЛАР МАЗМУНЛИ БЎЛСИН

Бугунги кунда Андижон вилоятида «Ёшлар» телерадиокомпанияси ҳамда «Тараққиёт» жамоатчилик телекомпанияси фаолият кўрсатаяпти.

Мухбиримиз телетомошабинларнинг улар ҳақидаги фикр-мулоҳазалари билан қизиқди.

А. ЙЎЛДОШЕВ, нафақаҳўр:
— Вилоят телевидениеси жойлардаги кундалик янгиликларни бериб боришга ҳаракат қиляпти. Бу яхши. Лекин кўрсатувлар техник жиҳатдан сифатсиз. Бунинг устига эфир пайти соат 16 дан салкам 18 га қадар белгиланган. Ахир бу пайтда аксарият кишилар ишда, ёшлар эса ўқишда бўлади-ку!

А. МИРЗАЖОНОВ, «Маҳалла» хайрия жамғармаси Андижон шаҳар бўлимининг масъул ходими:
— Кўрсатувлар ҳафтанинг пайшанба ва шанба кунлари намойиш қилинади. Якшанба, душанба, сешанба кунлардаги янгиликлардан, воқеа-ҳодисалардан ҳафта охирида хабардор бўламиз. Табиийки, бу вақтга келиб улар ўз аҳамиятини йўқотади. Ахир кўрсатувлардан бирини ҳафта бошланишига кўчиришса бўлмайдими?

Х. МАНСУРОВ, Марғилон шаҳар, Нақшбандий кўчаси 217 уй:
— Мен «Тараққиёт» жамоатчилик телестудияси ҳақида тўхталмоқчиман. Бу ерда меҳнат қилаётганлар олди-қочди қўшиқлар, беҳаё фильмлар, саёз кўрсатувларни томошабинга тақдим этишганини сира кўрган эмасман. Аксинча улар ҳар бир кўрсатувларнинг жонли, мазмунли чиқиши учун қайғурадилар. Бироқ назаримда реклама учун кенг ўрин берилаётгандай. Тўғри, реклама ҳам керак. Аммо ҳар нарсанинг ўз ўлчови бор.

М. БОЛТАБОЕВ, Наманган вилояти, Уйчи туманидаги 7-ўрта мактаб ўқитувчиси:
— Яқинда «Тараққиёт»чилар яна бир кўнгилочар ўйин-7 х 7 теле-шоуни эфирга олиб чиқдилар. Фарғона водийси, республикамиз, дунё мамлакатлари ҳақида ўзига хос тушунча, маълумот берувчи, фикрлаш доирасини кенгайтиришга хизмат қилувчи бу кўрсатув менга, мен ишлаётган жамоага манзур бўлди. Бир пайтнинг ўзида мириқиб дам олдик, керакли маълумотларга эга бўлдик.

А. АБДУЖАППАРОВ, Ўш вилояти, Қорасув шаҳридаги Крупская кўчаси, 19-уй:
— «Тараққиёт» кўрсатувларини биз — қирғизистонликлар ҳам томоша қиламиз. Маънавий озуқа оламиз. Ҳар бир кўрсатувда пишиқ, пухта таҳлил бор. Яқиндан бошлаб улар ўзларининг ҳафталик «Тараққиёт» газетасини ҳам нашр эта бошладилар. Ҳамма, ҳаммаси учун раҳмат.

«Халқ сўзи» мухбири
Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ тайёрлади.

ҲОРМАНГ ЭНДИ, ФЕРМЕР БИРОДАРЛАР

ФОЙДАГА– «ТИКО»!

Эски танишим — Тангир Ҳакимовни учратиб қолдим. «Анҳор» деҳқон — фермер хўжалиги бошлиғи Қумқўрғондан. Бозордан мол сотиб олиб чорва қилган одам. Чорваси бундан беш йил аввал ўн иккита қорамол эди. Ҳозир — етмишта. Туман шифохонасига бултур 25 тонна сут берипти. Гўшт сотяпти. Яна етти гектар ерга чигит экиб, давлатга 32 тонна (гектарига 44 центердан) пахта сотяпти.

Қарангки, бир йиллик соф даромадидан фермер«Тико» автомашинасини сотиб олибди.

Энди, минглаб гектар ерга пахта, ғалла экиб ҳамки, давлатдан миллион сўмлаб қарздор бўлган, санацияга тушиб қолган хўжаликларни кўз олдингизга келтирсангиз, Тангир фермернинг бу ютуғи чакки эмаслигига ишонгандай бўласиз.

ТЎЛАГАН ФЕРМЕР АМЕРИКАГА БОРАДИ

Тўлаган ёш, бўз йигит. Банкдан, пахта заводидан, мой ишлаб чиқариш корхонасидан ҳаққини ажратиб олишни яхши билмайди. Ҳисоб-китобга энди тушуняпти. Лекин касб-корига пухта. 12 гектар ерда деҳқончилик қилиб, 38 центнердан пахта, гектаридан 45 центнердан дон етиштирди. Фермер хўжалиги шартномадан зиёда ишлаб чиқарган ўн тонна буғдой билан омборини тўлғазди.

— Ўғлим Америкага — Чикаго штатига кетаяпти,— дейди Тўлаганнинг отаси Жўра Муҳаммадиев. — Ўзи тракторчи — машинист. Сафари — олти ойлик. Иш орттиради. Тажриба орттиради. Тўлаганни сафарга кузатишга озроқ пул керак эди. Пахта заводида 600 минг сўм пулим бор. Ололмаяпман. Умуман ҳисоб-китоб ишларимизда монеълик кўп.

Жўра аканинг бу гапи менга Нуриддин Зиёқулов деган (Шеробод туманидан) фермернинг арзини эслатди. Нуриддин ака ҳам 40 гектар ердан олтмиш центнерга яқин (бу Шеробод туманининг кўрсаткичидан уч баробар зиёда дегани!) ҳосил кўтарган фермерлардан. Лекин пахтаси яхши бўлмади. Чунки ғўзага вақтида минерал ўғит топиб беролмади. Минерал ўғит олишга пули бўлмай қолди. Пул-ку, миллионлаб бор эди. «Таллашкон» деган жамоа хўжалиги дебиторни беришни резинкадай чўзиб келаётувди-да.

— Ғаллани суғоришнию, пахта теришни америкаликлардан ўрганмаса бўлмайди, дейиш кулгулироқ чиқар,— дейди Жўра ака қизғиш юзига ярашган соқолини силаганча,— лекин шерикларимиз билан олди-берди ҳисоб-китобини хориждан ўрганиб туриш керакми, дейман.

— «Наврўз» байрамига бу йил ҳам ногиронлар учун ҳайрия қиласизми,— деб сўрайман фермердан.

— Бўлмасачи, бу йил ҳайрияни ўз қўлим билан тарқатиб чиқаман...

БЕШ ҚЎЛ БАРОБАР БЎЛСИН

Нима учундир мухбирларни ва милиционерларни «амаки» деб тилга оладиган қумқўрғонлик Ибодулла Қароров деган одам бир куни масалани кўндаланг қўйди. — Биз деҳқон фермерлар ғалладану пахтадан қирқ центнер, эллик центнердан ҳосил олаётган бўлсак, колхозлардан ўзиб кетаётган бўлсак ҳам кўплар раисларнинг оғзига қарайди,- деди.

Мен Ибодулла аканинг гапига тўлиқ қўшилмаслигимни билдирдим. Айтдимки, Сурхондарёда, масалан, 2400 та деҳқон-фермер бўладиган бўлса, уларнинг ҳаммаси Қароровдай ё Зиёқуловдай ишлаётгани йўқ. Ўртачасига олиб қараганда деҳқон-фермер хўжаликларнинг ғалла ҳамда пахта етиштириш бўйича ҳосилдорлик кўрсаткичлари вилоятдаги жамоа хўжаликларининг умумий кўрсаткичидан деярли фарқ қилмайди. Гўшт, сут етиштириш, чорвани кўпайтириш соҳасида шу гапни айтиш мумкин. Чунки, ерни, мулкни қўлга киритгунча оғиз тўлдириб гапирган кўпгина акалар фермер бўлгач, берган ваъдалари-ю, шартномаларини тагига сув қуйиб юбормоқдалар. Дейлик Қизириқ туманидан бир фермер молни қабул қилган (сотиб олган)дан 7 ой ўтиб- ўтмай 330та сигирдан 147 сигирни камайтириб (йўқотиб) юборган. Чорва бўйича фан номзоди эди ўзи бўлмаса. Ерга энди мен хўжайинман, деб пахта экиши шарт бўлган ерга ерёнғоқми, тарвуз-қовунми экиб юбораётганлар чиқиб қолади.

— Ў, фермерлик ҳаракати ривожига фермерларнинг ўзлари кишан бўлаётган эканда,— дейди Қароров ҳайратини сиғдиролмай.

— Беш қўл баробар эмас-да, — дейман.

— Йўқ, мухбир амаки, беш қўл баравар бўлиши керак эмас. Беш қўл имкон қадар баравар ишласа, ана шунда биримиз икки бўлар экан. Фермерлик оқбилак одамнинг эрмаги эмас. Фермерликни кафтининг қабаришидан қўрқмайдиганлар қилсин. Эндиги марра ерга қарсиллатиб кетмон урган, қарсиллатиб ишлаган одамники.

ЎҒИЛ ИЛҒОР, ОТА...

Жарқўрғонда Баҳром Чўтпўлатов деган укамиз бор, фермер. Бултур бир гектар ердан 44 центнердан пахта ҳосили олипти.

— Ёш бўлса ҳам анойи эмас-ку,— дейман.

— Отасидан— Чори ака Чўтпўлатовдан маслаҳат, йўл-йўриқ олиб ишлаган-да,— деб кулади туман шахсий ёрдамчи ва деҳқон- фермер хўжаликлари уюшмаси раиси Бахтиёр Алибоев.

Кулги аралашган гапда, билингки, пойдевор бўлади: Бахтиёрнинг гапидаги пойдевор шундан иборатки, Чори Чўтпўлатов бир неча йил туман жамоа хўжалиги соҳасига «штурманлик» қилган одам. Тажрибали мутахассис. Ташкилотчи.

Энди қарангки, очиқ гапирадиган бўлсак, Жарқўрғоннинг қишлоқ хўжалиги кейинги йилларда авж қилмай қўйди. Ерларни ажриқ босди. Ўтган йили туман шартномада кўрсатилган пахтанинг учдан бир қисмидан қарздор бўлди.

Бу қолоқликка биз шахсан Чўтпўлатов жавоб бериши керак, дея олмаймиз. Чопиб-чопқиллаб ишлади. Лекин, натижа бўлмади. Ерга эгалик қилишига «колхоз» халақит қилдими, меҳнати юзага чиқмади.

Олимжон УСАНОВ.

«ХАЛҚ СЎЗИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ОТАХОН МАМНУН

Самарқанд вилояти Булунғур туманида истиқомат қилувчи Б.Абдусаидов «Халқ сўзи» таҳририятига мурожаат этиб, унинг назарида, олаётган нафақа чамасидан камроқ туйилаётганини айтиб, ёрдам беришни сўраганди. Ушбу масала бўйича вилоят ижтимоий таъминот бошқармаси бошлиғи жаноб М.Жўраевдан жавоб мактуби олинди.

1995 йилда фуқаро В.Абдусаидов нафақа ёшига етганлиги муносабати билан нафақа тайинланди. Шундан сўнг нафақа миқдори республика Президентининг Фармонлари асосида босқичма-босқич ошириб борилди. Ўтган йилнинг ноябрь ойида яна бир йиллик иш ҳақи тўғрисида хужжатларни топширдилар. Ана шу маълумотнома ҳамда 1979-1982 йиллардаги иш ҳақларига асосланиб, нафақа миқдори қайта кўриб чиқилди. Бунда нафақа миқдорини ҳисоблаш учун тузатув коэффициентлари қўлланилди. Натижада талаб қилинган иш стажидан ортиқ давр учун 4 фоиз, яъни аввалги нафақа яна 86 сўм 13 тийин қўшиб бериладиган бўлди.

Отахон мамнун.

ЕНГИЛ АВТОМОБИЛЬ СОТИБ ОЛИШ ОРЗУСИДА ЮРГАН ҲАМЮРТЛАР!

Биз Сизларга бир умр эсда қоларли, унутилмас совға тайёрладик. Андижон «Автотеххизмат» ҳиссадорлик жамияти «ЎзДЭУ авто» қўшма корхонаси томонидан ишлаб чиқарилаётган автомобилларни кенг тарғиб қилиш ва улар сотувини яхшилаш мақсадида лотерея ўйини ташкил этишга қарор қилди. Мазкур ўйинда шу йилнинг 1-мартидан 20-декабрига қадар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилган автомобилларнинг счёт маълумотномалари (ҳисоб-рақамлари маълумотлари) қатнашади. Ютуққа 3 та «ТИКО» автомобили ажратилган. Корхонамизда шу йилнинг 1-март кунидан бошлаб сотилган ҳар бир автомобилнинг эгаси лотерея ўйини қатнашчиси ҳисобланади. Мабодо Сиз лотерея ўйинида қатнаша олмасангиз ютуқ чиққудай бўлса, Сизнинг номерингиз матбуот орқали эълон қилинади.

АЗИЗ ҲАМЮРТЛАР! АВТОМОБИЛЛАРИМИЗНИ СОТИБ ОЛИНГ ВА АЖОЙИБ ЮТУҚҚА ЭГА БЎЛИНГ. СИЗЛАРГА ОМАД ЁР БЎЛСИН.

Андижон «Автотеххизмат» ҳиссадорлик жамияти.

ДИҚҚАТ ЯНГИЛИК!

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки 1998 йилнинг «Оила йили» деб эълон қилиниши муносабати билан жорий йилнинг 1 мартидан

«Оила»

пул-буюм ютуқли янги омонат турини таклиф қилади.

Бу омонат тури бўйича Сиз «NEXIA», «TICO», «DAMAC» енгил автомобиллари, «DAEWOO» рангли телевизори ва видеомагнитофонлари, «СИНО» музлатгичи, 2x3 ҳажмдаги гиламлар ҳамда қандил ва шунга ўхшаш бир қатор замонавий уй анжомлари ва пул ютуқларини ютиш билан бирга, қўшимча равишда фоиз даромадларини ҳам оласиз.

«Оила» пул-буюм ютуқли омонати бўйича ҳисоб варақаларини Халқ банкининг исталган туман бўлимида очишингиз мумкин.

«Оила» пул-буюм ютуқли омонати Сиз орзиқиб кутган омонат туридир!

Маълумотлар учун телефонлар: 785363, 782945, 1738680

Сиз ютган ютуқ ва олган даромадингиз оилангиз кўрки бўлишида Халқ банки омад тилайди!

ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ИСЛОҲОТЛАР

Муборак истиқлолимиз мамлакатимизда бутун таълим тизимини давримиз, ўлкамиз, миллий табиатимизга мувофиқ тарзда тубдан ислоҳ қилиш имкониятини берди. Бугун чинакам замонавий кадрлар тайёрлаш масаласига фавқулодда муҳим аҳамият берилмоқда. Мустақил Ўзбекистонимизнинг буюк келажагини яратмоқдай шарафли йўлдаги бениҳоя улкан ва ўта масъулиятли вазифалар ана шуни талаб этмоқда.

САОДАТЛИ КЕЛАЖАК ДАРВОЗАСИ

Чунки юртимизнинг шижоатли йўлбошчиси уқтираётганларидек, «республикамизнинг иқтисодий, сиёсий ва маънавий жиҳатдан равнақ топишида, бу соҳалардаги муаммоларни ҳал қилишимизда миллий кадрлар бош омиллардан биридир». Шунинг учун ҳам республикамизда таълимни тубдан ислоҳ қилишга дадил ва жадал киришилди. Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясида Ўзбекистон Республикасининг истиқлол ва замон талабларига тўла жавоб берадиган «Таълим тўғрисида» ги Қонуни ҳамда ўлкамизнинг тамомила ўзига хос таълим тизимини, таълимнинг ҳақиқий миллий моделини барпо этишга қаратилган Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур қабул қилинди.

Миллий дастурни амалга ошириш республика комиссиясининг 1998 йил 23 январда бўлиб ўтган мажлисида бу борада олиб борилаётган ишларнинг аҳволи кўриб чиқилди, давлатимиз раҳбари бу соҳа мутасаддиларига тегишли аниқ кўрсатмалар берди. Президентимиз таълим ислоҳотидаги муҳим бўғинлардан бири мактаблар эканлигини алоҳида таъкидлаб кўрсатди: «Миллий дастурни амалга оширишда айнан ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртларига урғу берилишининг бош сабаби шундаки, яқиндагина мактабни битирган, ҳаёт аччиқ-чучуги у ёқда турсин, бирор касб-ҳунарни эгалламаган, турмушнинг ҳақиқий қувонч ва ташвишлари ҳақида етарли тасаввурга эга бўлмаган, дунёқараши шаклланиб улгурмаган йигит-қизларимиз ҳаётда ўз ўрнини топишга қийналиб қолаётир. Бундан ташвишга тушмай илож йўқ».

Мамлакатимиз раҳбари мактабларни ислоҳ этишда уч муҳим омилга алоҳида эътибор бериш лозимлигини уқтирди. Бу омиллар ташкил этилажак академик лицей ва коллежларнинг моддий базасини замонавий талаб ҳамда андозаларга мос ҳолда таъминлаш, ўқув юртлари ўқитувчиларини янгидан қайта тайёрлаш асосида уларнинг илмий-маънавий савиясини ошириш ҳамда ўқув дастурларини янгилашдан иборат.

Ўқув дастурлари муаммоси таълим ислоҳотидаги марказий масалалардан биридир, чунки ўқув дастури ҳар қандай таълим жараёнининг бевосита асосини ташкил этади. Яна ҳам тўғрироғи, таълимнинг мақсаду моҳияти, ўқувчи онгига, шуурига ўқитиш йўли билан олиб кирилиши лозим бўлган ақлий, эстетик ва руҳий билимлар айни шу ўқув дастурларида ўз аксини топган бўлади. Бошқа барча воситалар бу билимларнинг ўқувчи томонидан осонроқ, жадалроқ, мустаҳкамроқ ўзлаштирилиши, унинг хотирасида ўчмас бўлиб муҳрланиши учун хизмат қилади.

Давлатимиз йўлбошчиси бениҳоя куюниб айтганларидай, «Ўзбекистон ёшлари миллий маънавият, қадриятлар, ота-боболаримиз меросига ҳурмат уйғотадиган, миллий ғурур ва ифтихоримизни юксалтирадиган, етук мутахассис бўлиб етишишини таъминлайдиган дастурлар асосида таҳсил олиши, тарбия кўриши лозим». Истиқлолимиз шарофати билан мактаб ўқув дастурлари ва дарсликларини янгилашга киришилди, улар эски, истибдод мафкурасига хизмат қиладиган катта-кичик мавзу ва ғоялардан тозаланиб, чинакам миллий истиқлол руҳида янгидан тайёрланди ва тайёрланмоқда. Таълимдаги бу бениҳоя муҳим масалани ҳал этишга ўлкамиз ва халқимизнинг бутун ўзига хослиги, илмий-маданий бойлиги, асл аждодларимизнинг асрлар тажрибаларини опичлаган анъаналари, улуғ мақсадларимиздан келиб чиқилган ҳолда холис ёндашилмоқда.

Ана шундай ёндашув асосида, масалан, 9-10-синф «Ўзбек адабиёти» дастури ва дарслик-мажмуаси (хрестоматия) Республика таълим маркази томонидан тайёрланган ва бугунги кунда улар амалиётда қўлланмоқда. Бу дастур ва мажмуалар республикамизнинг жуда билағон, ҳурматли адабиётшунос олимларининг машаққатли меҳнати билан тузилиб, кўпчилик мутахассислар ўртасида бўлиб ўтган кенг муҳокама ва қизғин баҳс-мунозаралар жараёнида маълум бир ниҳояга етказилган. Дангал айтиш лозимки, мажмуаларнинг тузувчилари ниҳоятда қийин, мураккаб ишни амалга оширганлар. Чунки адабиётимиз тарихи муҳтарам зотларга, бадиият дурдоналарига мислсиз даражада бой, улар орасидан энг муҳимларини мактаб ўқувчиси тафаккури ва тасаввурини инобатга олган ҳолда сайлаб, тақдим этиш осон иш эмас.

Мазкур мажуалар билан танишганда, ўз-ўзидан бир қатор фикрлар хаёлга келади (Зотан, 9-синф учун мажмуа тузувчилари китобнинг кириш сўзида «Мажмуа муаллифлари қўйилган барча масалалар мутлақо тўғри ечимини топди деган фикрдан йироқдирлар. Бу иш янгиланиш сари қўйилаётган илк қадамлардан биридир. Шунинг учун ҳам унда айрим камчиликлар бўлиши мумкин. Мутахассис ва мухлисларимиз мажмуа таркиби, мазмуни ва мундарижасини мукаммаллаштириш борасида ўз таклиф ва мулоҳазаларини билдиришса, беҳад хурсанд бўлар эдик» деган самимий гапларни ҳам айтганлар).

Аввало, айтишим керакки, мен мазкур мажмуаларнинг муҳтарам тузувчилари билан баҳслашиш ниятида эмасман, фақат мактабга у ёки бу тарзда алоқадор, қолаверса, фарзандлари мактабда ўқийдиган бир киши сифатида бир-икки мулоҳаза билдирмоқчиман. 10-синф мажмуасида Исҳоқхон Ибратнинг «Таърихи Фарғона» ва Баёнийнинг «Шажарайи Хоразмшоҳий» асарларидан Фарғона ва Хиванинг Чор Россияси томонидан босиб олиниши лавҳалари акс эттирилган парчалар берилган. Улар бадиий эмас, балки тарихий асарлар эканлигини тузувчилар яхши биладилар. Бу асарлар, ҳеч шубҳасиз, жуда катта тарихий қимматга эга. Табиийки, мазкур парчалардаги воқелардан ўқувчиларнинг хабардор бўлишлари зарур, бугунги ҳурриятимизнинг қадру қимматини теранроқ англамоқ учун тарихимизнинг бу қонли саҳифаларини унутмаслик керак. Аммо мактабда асосий мақсади она тарихимиз ва унинг мағзу моҳиятини ўқувчи онгига етказишдан иборат бўлган «Ватан тарихи» ўқув предмети бор...

Адабиёт дарсининг бош мақсадларидан бири ўқувчини бадиият, сўз санъати, гўзаллик билан ошно қилиш, бадиий тафаккур оламига олиб кириш, унда бадиий сўз сезгиси ва завқини уйғотишдан иборат. Ўқувчида юксак инсоний фазилатлар тарбияси ҳам аслида ана шу сезги ва завққа асосланади. Бу маънода мажмуага киритилган асарларнинг тили масаласи ҳам мулоҳазага ундайдиган яна бир жиҳатдир. 10-синф мажмуасига XV асрнинг иккинчи ярми — XIX аср адабиёти намуналари киритилган. Албатта, бу давр тили ҳозирги тил эмас, айниқса, лексик мезонларда анча-мунча фарқ бор. Шунинг учун ҳам бадиий матн ўқувчи идрокини назарда тутиб танланар экан, унинг тилига алоҳида эътибор бериш мақсадга мувофиқ. Асар ҳар қанча юксак бадиият намунаси бўлмасин, агар ўқувчи ҳар икки-уч сўздан бирида қўшимча изоҳга эҳтиёж сезаверса, бундай асарни ўқиш ўқувчи учун ҳузурга айланмайди, бир байтдаги ўнта сўздан бештасини ёдлаш ва унинг маъносини саҳифа остидаги изоҳдан билиб олиб, хотирада сақлаш осон эмас, бу иш болани адабиётдан совутиши мумкин. Масалан, мажмуада XVII аср шоири Турди Фароғийнинг «Бу мулк» радифли ғазали берилган. Мана шу ғазалдан бир байт: «Дураҳду, тангчашму бесару яъжужвазъ, Мухталиф мазҳаб, гуруҳи ўзбекситондур бу мулк». (Саҳифа остида изоҳлар: дураҳд — аҳдига вафо қилмайдиган; тангчашм — кўзи тор, хасис, қитмир; бесар —бошсиз, бебош; яъжужвазъ — яъжуж кўринишли, яъни афсонавий ёвуз, йиртқич махлуқ сингари: мухталиф мазҳаб — йўли, таълимоти келишмовчилик, қарама-қаршилик, жанжалдан иборат). Бу тилнинг болага оғирлик қилиши аниқ. Қолаверса, ғазалда «Бу мулк»нинг яна қанчадан-қанча нодурустликлари, «номусулмонликлари», «бемаъниликлари» саналган Тўғри, ўша даврдаги ноаҳилликлар, уруғлар ўртасидаги келишмовчиликлар жуда кўп салбий оқибатларга олиб келган, шоир адоқсиз алам билан у даврни бу қадар қора рангда тасвирлаган, аммо айни шу ғазални 10-синф боласига бериш унчалик ҳам шарт эмасди, бола кўзи ўнгида ўлканинг бу даражада «қоп-қора» ўтмишини жонлантириш зарурият эмасдай туюлади. Ундан кейин берилган «Кенглик қилинг» радифли ғазалда аҳилликка, ҳамжиҳатликка чорлаш ғояси жуда гўзал, содда тилда ифода этилган. Бу мавзуда шу ғазалнинг ўзи етарли эди...

Бу мулоҳазалардан мурод, умуман, ўқув дастурларимизнинг барчасини тугал ва тўкис кўрмоқдир.

Академик лицей ва касб-ҳунар коллежларининг фаолиятларини ташкил этишда, уларнинг ўқув дастурларини тузишда 10-11-синф дастурларини мослаштириш йўлидан эмас, балки мазкур ўқув муассасалари олдига қўйилган аниқ вазифаларнинг бевосита тўлиқ ва оқилона ижросини кўзда тутиб, янгидан яратиш йўлидан бормоқ мақсадга мувофиқдир. Албатта, бунда академик лицей ва касб-ҳунар коллежларининг йўналишларидан келиб чиқилади. Академик лицейларнинг дастурларида фан асосларига кўпроқ оғирлик берилса, касб-ҳунар коллежларида касбий малакаларга кўпроқ диққат қилинади. Аммо ҳар икки тур ўқув юртларидан ҳам умумтаълимий фанлар дарс соатлари ҳажмидаги муайян фарқлар билан ўқитилади. Булар, табиийки, ўқув режалари ва дастурларида ўз аксини топади. Таъкидлаш жоизки, боланинг илмий дунёқараши, касбий малакалари ва маданий-маънавий савиясини шакллантириш, такомиллаштиришга кўмак берадиган воситаларнинг биронтаси ҳам имкон қадар, эътибордан четда қолмаслиги муҳимдир.

Ана шундай фавқулодда муҳим воситалардан бири мантиқ фанидир. Аммо бу фан нафақат мактабларда, балки кўп ҳолларда олий мактабларда ҳам ҳозирга қадар ўқитилмай келади. 40-50-йилларда бу фан республикамиздаги ўрта мактабларда ўқув предмети сифатида ўқитилган, тўғри, дарслар ўша давр урфларига кўра рус тилидан таржима қилинган дарслик асосида олиб борилган. 1953 йилда Тошкентда С.Н. Виноградов ва А.Ф. Кузьминларнинг «Логика, Ўрта мактаб учун дарслик (РСФСР Маориф министрлиги тасдиқлаган)» китобининг учинчи нашри босмадан чиққан. Маълумки, Шарқда мантиқ илми қадимдан деярли барча таълим масканларида ўқитиб келинган. Ғарбда ҳам бу анъана мавжуд бўлган. Илгари Россияда ҳам ўрта таълимдаги мажбурий ўқув фанлари сирасида мантиқ фани мустаҳкам турган. Кейинчалик дунёнинг остига ўт қўйган, «миллатларнинг тенглиги ва ўз ҳуқуқларини ўзлари белгилашлари» деган тушунчанинг мантиғини тамоман ишдан чиқарган аълочи Володя Ульянов ҳам мактабни битиришда мантиқ фанидан имтиҳон топширган ва... бу «бўладиган бола»нинг охири бориб, ҳар қандай соғлом мантиқни мажруҳ қилишини олдиндан билгандай, ўқитувчилари унга бу фандан «беш» эмас, «тўрт» баҳо қўйганлар...

Инсониятни чинакам камолотга элтувчи йўлларни излаб, аҳли оламни ҳайратга солган тенгсиз асарлар битган улуғ бобокалонимиз Форобий X асрда ўзининг «Бахт-саодатга эришув ҳақида» номли рисолаларида шундай деб ёзган эди: «Ёшлар юқорида айтиб ўтилган нарсалар — касб-ҳунар, иш-тажриба, қасд ва ғайратга эга бўлганлари ва шу нарсаларни ўз вужудларига сингдирганларидан сўнг, уларни аста-секин эгаллашда юқорилай борадилар ҳамда юқорида айтиб ўтилган фазилатларни аниқлаб бориб, назарий билимларнинг ҳаммасида мантиқий фикрлаш йўлини ишлатишга одатланадилар. Шу тартибда болаларга ўргатиш йўли билан улар то камолга етгунча, ҳамма шу фазилатлар аниқланади ва тарбия қилинади». Йирик форобийшунос олим, академик М. Хайруллаев таъбири билан айтганда, «Форобий логикани инсон тафаккурини тарбияловчи, мукаммаллаштирувчи ва инсон фикрлаш қобилиятини ўстирувчи илм деб билган ҳамда уни ўрганишга жуда катта эътибор берган». Шунинг учун ҳам улуғ аллома ўзининг илмларнинг келиб чиқиши ва таснифига бағишланган «Ихсо ал-улум» асарида фанларни тилшунослик, мантиқ, математика, табиатшунослик, сиёсат тарзида беш гуруҳга ажратиб, шунга мувофиқ беш қисмда уларни тушунтиради.

Форобий мантиқ илмининг аҳамиятини бир рисоласида мана бундай баён қилган: «Грамматика одамлар нутқини тўғрилагани каби — у шунинг учун ҳам вужудга келгандир — мантиқ илми ҳам хато келиб чиқиши мумкин бўлган жойда тафаккурни тўғри йўлдан олиб бориш учун ақлни тўғрилаб туради. Грамматиканинг тилга ва тил ифодаларига бўлган муносабати мантиқ илмининг ақл ва ақлий тушунчаларга бўлган муносабати кабидир. Грамматика ҳар доим тил ифодаларида хатолар келиб чиқиши мумкин бўлганда тилнинг ўлчови бўлганидек, мантиқ ҳам ҳар доим ақлий тушунчаларда хато келиб чиқиши мумкин бўлганда ақл ўлчовидир». Тилимизда «мантиқ» ва «нутқ» сўзларининг ўзаги айнан бир эканлиги ҳам бежиз эмас. Ҳайратланарлиси шундаки, мактабда нутқни, унинг грамматикасини ўргатамиз, аммо фикрнинг, тафаккурнинг асоси бўлмиш мантиқни ўрганмаймиз.

Ҳолбуки, тил ва тафаккур чамбарчас боғлиқ, мантиқ илмисиз ҳақиқий ижодий тафаккур, гўзал ва аниқ нутқ бўлиши маҳол. Икки маълум фикрдан учинчи бир янги фикрни мустақил ҳолатда келтириб чиқариш ва уни маромига етказиб тилда ифодалай олиш учун мантиқ қоидаларидан бохабарлик зарур бўлади. Кўпинча кўзга ташланадиган болаларимиз нутқидаги нўноқлик, ижодий фикрлашнинг оқсоқлиги, фикр баёнида қолипдан чиқолмаслик, тафаккур тўмтоқлиги каби қусурларнинг илдизлари теран мантиқ малакаларининг заифлиги билан боғлиқ эканлигини исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқув режаларига мантиқ дарсини киритиш, бу дарснинг энг мақбул, мазкур ўқув юртларининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган дастури ва дарслигини яратиш зарур. Вазирлар Маҳкамасининг «Академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларини ташкил этиш ва уларнинг фаолиятини бошқариш тўғрисида»ги қарорида бир қанча жуда муҳим масалалар билан бир қаторда давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш, янги дарслик ва ўқув қўлланмаларини яратиш вазифаси ҳам қўйилган.

Миллий дастурда белгиланган вазифаларнинг жадал амалга оширилиши мустақил мамлакатимизнинг буюк келажак сари юришини тезлаштиради. Халқимизни маданият ва саодат бўстонига бошлайди. Зеро, бу бўстонга саодатманд боғбон бўлиш миллатимиз фидойиларининг азалий ва абадий армони эди. Асрий орзулар рўёбини кўриш сизу бизга насиб этдиким, бу бўстонни яшатмоқ ва яшнатмоқ масъулиятининг муқаддаслигини англамоқ барчамиз учун фарздир.

Низомиддин МАҲМУДОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

ҚИЗАЛОҚ:

— Учиб кетма, кўчиб
кетмагин,
Кабутарим, менинг асалим.
Қара, қандай
чиройли ва кенг —
Чорлаяпти Сени Осмоним.

КАБУТАР:

— Болалари кўз
ёш тўкмаган,
Болалари қувнаган юртда
Парвоз этсам қўшиқ
бўлади
Наволарга тўлар ҳаётим.
Юрагига ғамлар чўкмаган,
Болалари куйлаган юртда
Олиб учар Тинчлик сўзини
Осмонлардан
кенгроқ қанотим.

Т. КАРИМОВ суратлавҳаси

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

КОМИССИЯ ИШ БОШЛАЙДИ

БМТ Бош котиби Кофи Аннан томонидан тайинланган Ироқ Президенти объектларини текшириш бўйича комиссия яқин кунлар ичида ўз фаолиятини бошлайди. БМТнинг махсус инспекторлари К. Аннан ва Ироқ ҳукумати ўртасида имзоланган битим асосида иш кўришади. Бош котиб Ироққа қарши ҳарбий операция зарурати туғилса, бундай ҳолатда албатта БМТ билан маслаҳатлашиш шарт, деб баёнот берди.

БОШ ВАЗИРНИНГ САФАРИ

Россия Бош вазири В. Черномирдин Америка-Россия ўртасида иқтисодий ҳамкорлик бўйича тузилган комиссиянинг 10-мажлисида иштирок этиш учун Вашингтонга келди. АҚШ вице-президенти А. Гор ва Бош вазир В. Черномирдин технологиялар, космосни тадқиқ қилиш, энергетика ресурсларини биргаликда ўзлаштириш каби масалаларни муҳокама қилишди.

БАРҚАРОР ВАЗИЯТ ВУЖУДГА КЕЛМОҚДА

Сербиянинг Косово автоном вилоятида содир бўлган тўқнашувлардан сўнг, кейинги кунларда барқарорлик ҳукм сурмоқда. Маълумки, Косовода асосан этник албанлар яшашади. Албан намойишчилари ва серб полицияси ўртасидаги тўқнашувлар натижасида 62 нафар инсон ҳаётдан кўз юмди. Европа Иттифоқи мамлакатлари Косоводаги қон тўкилишни қаттиқ қоралаб, Сербияга қарши иқтисодий жазо чораларини қўллаш лозим, деб ҳисоблашмоқда.

ҚАЙТА САЙЛАНДИ

Индонезиянинг 76 ёшли Президенти Сухарто яна беш йил муддатга қайта сайланди. У 32 йилдан буён мамлакатни бошқариб келмоқда. Молиявий таназзулдан сўнг мамлакатда иқтисодий аҳвол мураккаблашиб бормоқда. Шу боис, халқ маслаҳат конгресси Президентга фавқулодда ваколатлар берди. Маълумки, Индонезия Халқаро валюта жамғармасидан 43 миллиард доллар қарз сўраган. Аммо халқаро валюта жамғармаси бу масалада ҳали бир қарорга келганича йўқ.

ПРЕЗИДЕНТ ОҚСОҚОЛЛАР БИЛАН УЧРАШДИ

Россия Президенти Б. Ельцин Шимолий Кавказ оқсоқоллари билан учрашди. Мулоқот чоғида ушбу регионда вужудга келган мураккаб иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий аҳвол хусусида очиқчасига гап борди. Президент Шимолий Кавказда аҳволни яхшилаш учун оқсоқоллар қўлидан келган барча ишларни қиладилар, деб умид билдирди. Айниқса, вайрон бўлган Чеченистон халқининг оғир аҳволи учрашув иштирокчилари диққатида бўлди.

Хориж оммавий ахборот воситалари хабарлари асосида тайёрланди.

«ОЛОЙ БОЗОРИ»

очиқ акциядорлик жамияти акционерлари диққатига!

1998 йил 13 апрель соат 16.00 да Юнусобод тумани ҳокимиятининг мажлислар залида
“Олой бозори”
очиқ акциядорлик жамияти
ўз акционерларининг навбатдаги
умумий йиғилишини ўтказади.

КУН ТАРТИБИ:

1. *Жамиятнинг 1997 йил якунлари бўйича молиявий хўжалик ҳисоботи ва 1998 йил иш режалари тўғрисида.*
2. *Тафтиш комиссиясининг ҳисоботи ва аудиторнинг хулосаси тўғрисида.*
3. *1997 йил молиявий хўжалик ҳисоботини тасдиқлаш ва дивидендлар тўғрисида.*
4. *1998 йилга даромад ва харажатлар сметасини тасдиқлаш тўғрисида.*
5. *Жамият тафтиш комиссияси аъзоларини қайтадан сайлаш тўғрисида.*
6. *Ҳар хил масалалар.*

Акционерларни рўйхатга олиш соат 15.00 дан Юнусобод тумани ҳокимиятида бошланади.

Мажлисда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган акционерлар рўйхати 1998 йил 28 февраль ҳолатига тузилади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 72.

Жамият кузатув кенгаши.

• БОКС • БОКС • БОКС •

ЕНГИЛМАС АРТУР ЯНА РИНГДА

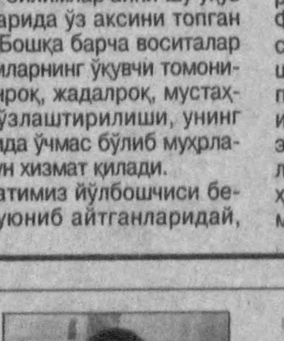

Профессионал бокс бўйича жаҳон чемпиони — ҳамюртимиз Артур Григорян шу кунга қадар беш бор чемпионликни ҳимоя қилганлигини барча ишқибозлар яхши билишади. 14 март куни енгилмас Артур олтин камарини олтинчи бор ҳимоя қилиш учун яна рингга кўтарилади. Унинг навбатдаги рақиби Марко Рудолфом шу кунларда ҳамюртимиздан олтин камарини олиб қўйиш ва жаҳон чемпионлигини қўлга киритиш учун машғулотларни ниҳоятда кучайтириб юборганлиги рост. Умуман олганда Марко Рудолфом профессионал боксга яқинда кириб келган. Рингда бор-йўғи 15 жанг ўтказиб, шунинг 14 тасини соф ғалаба билан тугаллаган. Бунга қарамасдан у қисқа фурсатлар ичида катта муваффақият қозонди. 61 кг вазнли профессионаллар орасида дунёнинг ўнта энг кучли боксчисини аниқлаш баробарида Марконинг номи саккизинчи бўлиб белгиланди. Демак, у жудаям жиддий рақиб.

Масаланинг яна бир муҳим томони борки,бокс хайрихоҳларини бироз саросимага солади. Артур Григорян Марко Рудолфом билан бундан етти йил муқаддам Австриянинг Сидней шаҳрида муштлашган эди. Ушбу учрашувнинг ғолиблиги бевосита Маркога насиб этганлигини кўпчилик билмаса керак. Ҳамюртимизнинг ишини қарангки, бу икки рақиб орадан етти йил ўтгач, яна ўзаро дуч келмоқдалар. Артур Григорян «Мен эски рақибим Марко Рудолфомдан ўчимни олишим керак, насиб бўлса жанг менинг фойдамга ҳал бўлади», деди. Спортчиларнинг, чемпионларнинг йўриғи шундай - ҳамиша бир-бирини енгиш лозим. Акс ҳолда муваффақиятлардан четда қолиб кетади.

Демак, шу йилнинг 14 мартида Германиянинг Гамбург шаҳрида ватанимиз бокс ишқибозлари яна 12 раундлик ҳис-ҳаяжон билан юзма-юз келадилар. Ҳамюртимиз Артур Григорян олтинчи бор жаҳон чемпиони унвонини ҳимоя қилишида омад тилаймиз.

Нормурод МУСОМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги жамоаси вазирлик бошқарма бошлиғи **Нуритдин НОРГИТОВ**нинг бевақт вафоти муносабати билан унинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Давлат ўрмон қўмитаси Чирчиқ ўрмон хўжалигининг собиқ директори, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўрмончи», нафақахўр **Мирҳидой Мирсаидович НОСИРОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

«Дийдор» реклама-ахборот фирмаси жамоаси фирма раиси Нафиса Шоғуломовага онаси **Зарифахон ИБРОҲИМОВА**нинг бевақт вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

ХАЛҚ СЎЗИ — НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР: *Парламент 133-57-34; Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94; Иқтисодиёт 136-36-65; Қишлоқ хўжалиги 136-37-85; Маънавият 136-35-60, 132-10-65; Хатлар 136-29-89, 133-07-48; Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08; Халқаро ҳаёт 132-11-15; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.*

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001. Буюртма Г — 01062. 42797 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ ва Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — Ф. Санаев.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машрабоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 21.40 1 2 3 4 5 6